

יְדֻעַ קָדְשָׁא בָּרִיךְ הוּא, מֵאָן הָנָה אֲתָי. אֲלֹא
לְאִיְתָאָה עֹזְבָּא לְרַעֲוַתְיה.

וַיֹּאמֶר יְהָיָה אֶל הַשְּׂטָן וְגֹוי וַיַּעַן הַשְּׂטָן אֶת יְהָיָה וַיֹּאמֶר
מִשּׁוּט בָּאָרֶץ. מִפְּאָן אֹלִיפְּנָא, דִּישׁוּבָא
דָּאָרָעָא אַתְּמָסֵר לְסֶטְרֵין אַחֲרֵנִין, בָּר אָרָעָא
דִּישְׁרָאֵל בְּלַחְזְדָה. בֵּין דָאָמֶר מִשּׁוּט בָּאָרֶץ,
אַשְׁגָּח קָדְשָׁא בָּרִיךְ הוּא, דָבָעִי לְמַהְנוּ דְלַטְוָרָא
עַלְיָהוּ דִּישְׁרָאֵל. מִיד, (איוב א') וַיֹּאמֶר יְהָיָה אֶל הַשְּׂטָן
הַשְּׂמָתָה לְבָךְ עַל עַבְדֵי אֱיוֹב כִּי אֵין כְּמוֹהוּ בָּאָרֶץ.

חֲמָא שְׁעַתָּא לְמַיְהָב לִיה חַוְלָקָא, בָּמָה
דִּיתְעַסְק, וַיַּתְפְּרֵשׁ מִפְּיָהוּ דִּישְׁרָאֵל, וְהָא
אַיְקָמוּהָ, לְרָעָא דָבָעָא לְמַעַבָּר עֲגַנִּיהָ בְּחַד
נַחַרָא וּבּוּ, מִיד אַתְּעַסְק בֵּיה הָהּוּא שָׂטָן, וְלֹא
קְטוּרָג עַלְיָהוּ דִּישְׁרָאֵל.

לשון הקודש

הַשְּׂטָן מֵאַיִן תָּבָא. וּבָי לֹא הִיה יוֹדֵעַ
הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַאיָּפָה הִיה בָּא?
וַיֹּאמֶר הָי אֶל הַשְּׂטָן וְגֹוי וַיַּעַן הַשְּׂטָן אֶת
עַבְדֵי אֱיוֹב כִּי אֵין כְּמוּהוּ בָּאָרֶץ.
רָאָח שָׁעָה לְתַתָּה לוֹ חַלְקָ בָּמָה שִׁיטְעָסָק,
וַיִּפְרֹד מִשְׁרָאֵל, וְהָרִי פְּרָשָׂוּה, לְרוּעה
שְׁרָצָיה לְהָעַבָּר אֲתַ צָאָנו בְּנָהָר אֶחָד
וּבּוּ, מִיד הַתְּעַסְק בּוּ אָתוֹ שָׂטָן וְלֹא
קְטוּרָג עַל יִשְׁרָאֵל.

וַיֹּאמֶר הַשְׁטַן אֶת יְהִי וַיֹּאמֶר הַחֲנָם יְרָא אֱיוֹב אֱלֹהִים. לֹאוֹ תֹּוֹהֵא לְעָבֵד אֶל מְאֹרֶיה עָבֵד לְיִהְה בְּלָרְעָוִתְּיָה, דִּיְהָא דְּחִיל לְיִהְה, אַעֲדֵי אַשְׁגַּחֲוֹתְךָ מְגִיה, וַתְּחַמֵּי אֵי דְּחִיל לְזֹה וְאֶם לֹא.

תָּא חַי, בְּשַׁעַתָּא דְּעָאָקוֹ, כִּד אַתְּיִהְבָּחֵלְקָא חַדָּא לְהָאֵי סְטָר לְאַתְּעַסְּקָא בֵּיה, אַתְּפְּרִישׁ לְבַתָּר מְכֻלָּא. בְּגַוְונָא דָא שְׁעִיר בְּרָאֵשׁ חַדָּשׁ. שְׁעִיר בִּיוֹמָא דְּכְפּוּרִי. בְּגַיְן דְּאַתְּעַסְּקָא בֵּיה, וְשַׁבְּיק לְהֹז לִישְׁרָאֵל בְּמַלְכֵי הָזָן, וְהָכָא, מְטָא זְמָנָא לְמִיטָּל חַזְלָקָא דָא, מְכֻלָּזְרָעָא דְּאַבְּרָהָם, בְּסְטָרָא אַחֲרָא. כִּמֵּה דְּאַת אָמֶר, (בראשית כ"ב) הַגָּה זְלָה מְלָכָה גַם הִיא וְגוֹ אֶת עֵינָן בְּכָרוֹן וְגוֹ.

וַתָּא חַי, בְּשַׁעַתָּא דְּאָמֶר מְשֹׁוט בָּאָרֶץ, בְּעָא מִינִיה, לְמַעַבֵּד דִּינָא בִּישְׁרָאֵל, דָהָא דִּינָא הַוָּה לֵיה עַל אַבְּרָהָם, לְמַתְבָּעָמְקוֹדֵשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

לשון הקודש

וַיֹּאמֶר הַשְׁטַן אֶת ה' וַיֹּאמֶר הַחֲנָם יְרָא אֱיוֹב אֱלֹהִים. אֵין תִּמְיַהֵה עַל עָבֵד שְׁרָבוֹ וַיַּעֲזֹב אֶת יִשְׂרָאֵל עַם מִלְּכָבָד, וְכֹאן הַגִּיעַ וַיַּמְלֵךְ חַלְקָה זֶה מְכֻלָּזְרָעָא אַבְּרָהָם בְּאַחֲרָה, בָּמוֹ שָׁגָגָאָמֶר (בראשית טט) הַגָּה זְלָה מְלָכָה גַם הִיא וְגוֹ. וְבָא רָאָה, בְּשַׁעַת צָרָה, בְּשַׁנְתָּן חַלְקָה לְאַזְרָחָה לְעַשּׂוֹת דִּין בִּישְׁרָאֵל, שְׁהָרִי דִּין הָיָה לוֹ עַל אַבְּרָהָם לְתַבָּע מִן הַקְּרוּשָׁ

וַיַּפְּחַד מִפְּךָ אֵם לֹא. בָּא רָאָה, בְּשַׁעַת צָרָה, בְּשַׁנְתָּן חַלְקָה אַחֲרָה לְאַזְרָחָה לְעַשּׂוֹת דִּין בִּישְׁרָאֵל, נִפְרַד אַחֲרָה כֹּה מְהֻבל. בָּמוֹ זֶה שְׁעִיר בְּרָאֵשׁ חַדָּשׁ,

בגין, דלא אתעביד דינא ביצח, פדר אתקריב על גבי מדבחא, דהא לא הוה ליה לאחלפה קרבנא דازמין על מדבחא, באחרא, (ובן בכל סטרא דליה) כמה דאת אמר, (ויקרא כ"ז) לא יחליפנו. והבא קאים יצחק על גבי מדבחא, ולא אשתלים מניה קרבנא, ולא אתעביד ביה דינא, ובעה דא מעם קדשא בריך הווא, כמה דבעא דיניה דיוסף לבמה דריין. וכל מה דבעא, באורה דינא בעא.

ומה הוא זמנא דאשთuib יצחק, ואתחלוף קרבניהם זמין ליה קדשא בריך הווא, לההוא מקטרגא, האי לחולקיה, כמה דאת אמר הגה ילדה מלכה גם היא וגוי את עוז בכורו. והבא, מטה לሚTEL חולקיה עלייה, מכל ורעיה דאברהם, ולא יקרב בסטרא אחרא.

לשון הקודש

ברוך הו, משום שלא נעשה דין לכמה דורות מאחר יותר, וכל מה ביצחק בשחררב על גבי המובח, שברי לא היה לו לנתchap קרבן שמומן על המובח באחר, וכו' בכל צד שלו במו שנאמר לא יחליפנו. וכן עמד יצחק על גבי המובח ולא השתלים מפניו קרבן ולא נעשה בו דין, ורצה את זה מעם הקדוש ברוך הוא במו שרצה את דין של יוסף רעו של אברהם ולא יקרב לצד אחר.

וְכֹלֶל אֲבִדֵּנָא אַתָּא. (ס"א ל'ג'ב'ה) **כִּמְהָ דְּאִיהוּ דָּן,** הַכִּי
אַתְּדוֹ. **בְּגַזְוּ דְּאִיּוֹב מִקְרִיבִי עִיטָּא דְּפִרְעָה**
הָוּה, וּבְדַקְמָה פִּרְעָה עַלְיִיהוּ דִּישְׁרָאֵל, בְּעַא לְקַטְלָא
לוֹן. אָמַר לֵיהּ לֹא, אֶאָלָא טֹול מִמּוֹגְהָוּן וִשְׁלוֹט עַל
גּוֹפֵיהָוּן, בְּפַוְלְחָנָא קַשְׂיָא, וְלֹא תְּקַטּוֹל לוֹן. אָמַר
לֵיהּ קָדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, חִיָּה, בְּהַהוּא דִּינָא מִמְשָׁא,
תְּהָא דָּאֵין, מַה בְּתִיב, (איוב ב') אֹזְלָם שְׁלָחָ נָא יִדְךָ
וְגַע אֶל עַצְמוֹ וְאֶל בְּשָׁרוֹ וְגוֹ. בְּמַה דְּאִיהוּ דָּן, בְּיַה
אַתְּדוֹ. וְאֶפְעַל גַּב דְּבָכָל שְׁאָר הָוּה דְּחִיל לְקַוְדְּשָׁא
בְּרִיךְ הוּא.

תָּא חִזְיָה, מַה בְּתִיב, אֶךְ אֶת נְפָשׁוֹ שְׁמֹור. וְאֶתְּיהִיב
לֵיהּ רְשָׁוֹ, לְמִשְׁלָט עַל בְּשָׁרָא, בְּגַזְוּ רְזָא
דְּבִתִּיב, (בראשית ו') קַץ כָּל בְּשָׁר בָּא לְפָנִי וְאוֹקְמוֹתָה,
בָּא לְפָנִי וְדָאֵי, וְדָא אִיהוּ קַץ כָּל בְּשָׁר, וְלֹא רְזָחָא.

לשון הקידוש

שהוא דָּן – בְּךָ גַּדְוֹן. וְאֶפְעַל גַּב שְׁבָכָל
הַשְּׁאָר הִיהֵי יְרָא מִהְקָדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.
בָּא וְרָאָה מַה בְּתִיב, אֶךְ אֶת נְפָשׁוֹ
שְׁמֹר. וְנַתְּנָה לוֹ רְשָׁוֹת לְשָׁלָט עַל הַבָּשָׁר,
מִשּׁוּם הַסּוֹד שְׁבָתוֹב (בראשית ו') קַץ כָּל
בְּשָׁר בָּא לְפָנִי, וּבְרִשְׁוֹתָה, בָּא לְפָנִי וְדָאֵי.
וְיוֹהוּ קַץ כָּל בְּשָׁר, וְלֹא רְוָת. וְנִאֵמֶר
שְׁהָוָא קַץ שְׁבָא מִצְדָּה חַדְשָׁה, בְּמוֹ
שְׁנָאֵמֶר (איוב כט) קַץ שְׁמָ לְחַשֵּׁךְ וּלְכָל

וְהַכְלֵל בָּא בְּדִין (א'צ'ל). בְּמוֹ שְׁהָוָא דָּן –
בְּךָ גַּדְוֹן. מִשּׁוּם שְׁאִיּוֹב מִקְרָובִי הָעָצָה
שֶׁל פִּרְעָה הִיהֵי, וּבְשֻׁעַטְרָדָר פִּרְעָה עַל
יִשְׂרָאֵל, רְזָחָה לְהַרְגֵּן אֹתָם. אָמַר לוֹ, לֹא,
אֶלְאָ קָח מִמּוֹנָם וְשָׁלָט עַל גּוֹפָם בְּעַבוּדָה
קָשָׁתָה, וְאֶל תְּהַרְגֵּן אֹתָם. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ
בָּרוּךְ הוּא, חִיָּה, בְּאֹתוֹ דִּין מִפְשָׁת תְּהִיה
גַּדְוֹן. מַה בְּתִיב? (איוב ס') אַלְים שְׁלָחָ נָא
יִדְךָ וְגַע אֶל עַצְמוֹ וְאֶל בְּשָׁרוֹ וְנוֹ. בְּמַה

וַיֹּאמֶר, דָּאִיהוּ קְזֵז דָּאָתִי מִסְטוֹרָא דְחַשֵּׁךְ, בִּמְהָדָאת אָמֵר, (איוב כ"ח) קְזֵז שֵׁם לְחַשֵּׁךְ וְלִכְלָל תְּבִילָת הַזָּא חֻזְקָר. וְלִכְלָל בְּשָׂרָא, בְּגַין דָּאָתִ קְזֵז אַחֲרָא, נַאֲקָרִי (דָנִיאֵל י"ב) קְזֵז הַיְמִינָה, וְדָא אִיהוּ קְזֵז אַחֲרָא, מִסְטוֹרָא דְשַׁמְאָלָא, דָאִיהוּ חַשֵּׁךְ. וְעַל דָא אַתִּיהִיב לֵיהּ רְשֹׁו בְּעַצְמוֹ וּבְשָׂרוֹ.

וַתִּסְתַּגֵּן בּוֹ לְבָלָעוֹ. אֵי חַכִּי, לֹאוּ בְּדִינָא הַזָּה, אֶלָּא בְּמִימָר הַהְזָא מִקְטָרָגָא, דָאָסִית לֵיהּ, וַאֲסַטֵּי לֵיהּ. אֶלָּא, כֹּלָא בְּדִינָא הַזָּה, וַחֲכִי אָמֵר לוֹ אֶלְיָהּוּא, (איוב ל"ד) בַּי פָעֵל אָדָם יִשְׁלָם לוֹ וּבָאָרֶח אִישׁ יִמְצִיאָנוּ. וַחֲכִי הַזָּה בִּמְהָדָאת אָמֵר, בִּמְהָדָאת אִיהוּ גּוֹר, חַכִּי אַתְגַּעַר עַלְיהָ.

וְהַאִי דָאָמֵר וַתִּסְתַּגֵּן בּוֹ לְבָלָעוֹ חַגְם, וַתִּסְתַּגֵּן לְבָלָעוֹ לֹא בְּתִיב, אֶלָּא וַתִּסְתַּגֵּן בּוֹ, בִּיהְ קַיִמָּא בְּדַעַתְּיהָ, דָאִיהוּ חַשִּׁיבָה דְהָא תִּסְתַּגֵּן, בִּמְהָ

לשון הקודש

תְּבִילָת הַזָּא חֻזְקָר. וְלִכְלָל בְּשָׁה, מִשְׁומָן בְּקָה אָמֵר לוֹ אֶלְיָהּוּא, (שם ל"ג) בַּי פָעֵל שִׁישׁ קְזֵז אַחֲרָא, וַנַּקְרָא קְזֵז הַיְמִינָה, וְזֹה קְזֵז אַחֲרָא מִצְדָּר הַשְּׂמָאל שַׁהְוָא חַשֵּׁךְ, וְלֹבָן נִתְנָה לוֹ רְשׁוֹת בְּעַצְמוֹ וּבְשָׂרוֹ.

וַתִּסְתַּגֵּן בּוֹ לְבָלָעוֹ. אֵם בְּקָה, לֹא בְּדִין חַיָּה, אֶלָּא בְּמִאמְרָא אַתָּה מִקְטָרָגָא שְׁהָסִיתָא אַתָּה וְהַסְּטָה אַתָּה, אֶלָּא הַפְּלָה הִיא בְּדִין.

דָאַת אָמֵר (איוב י') **וַעֲלֵ עַצְתָּ רְשָׁעִים הַזְּפֻעָתָ.** (אמיר איוב אהבתה על מימר רההוּ מקטרנוּ) **בְּגַוּגָנָא דָא,** (תהלים ע"ה) **וַיַּפְתֹּהוּ הָ** בְּפִיכָם וּבְלְשׁוֹנָם יַכְזְבּוּ לוּ. **וַיַּפְתֹּהוּ וַיַּכְזְבּוּ לוּ.** לֹא בְתִיב, אֶלָא **וַיַּפְתֹּהוּ בְפִיכָם.** **בְּפִיכָם קִימָא מֶלֶת** **דָא דָהָא אַתְּפָתָה.** (דף ל"ג ע"ב).

אָמֵר רבי אבא, **בְּלֹא הַיָּא שְׁפִיר,** אָבֵל הַכִּי אָזְלִיפְנָא, דְתִנְן, סְלִיק וְאַסְטִין. וּכְיַאִיהוּ יַכְיל לְאַסְטָנָא, אֵין. **דָהָא אִיהוּ מֶלֶךְ זָקָן וּבְסִיל,** דְבִתִיב, (קהלת ד') **טוֹב יַלְדָמְסִכָן וְחַבָם מֶלֶךְ זָקָן** וּבְסִיל. **וַעֲלֵ דָא, יַכְיל לְאַסְטָנָא לְבָר נָשָׁה.** מָאִ טָעַמָא. **בְּגַיְן דָאִיהוּ מְהִימָן עַל עַזְבָּדוּי דְבִנִי נָשָׁא.**

הָא חִזּוּ, הָאִי בְּדִינָא דִיחִיד, אָבֵל בְּדִינָא דְעַלְמָא, **בְתִיב,** (בראשית י"א) **וַיַּרְדֵּ יְיָ לְרֹאֹת.** (בראשית י"ח) **אַרְדָה נָא וְאַרְאָה.** **דָלָא אַתִּיהִיב מְהִימָנוֹתָא אֶלָא**

לשון הקודש

תפסתני, כמו שאמר ועל עצת רשעים הוא יכול לומר להסתין? בן, שהרי הוא מלך הופעתה. ואמר איוב, התפעתי על דבריהם אותו מקטרנו במו זה (תהלים עה) ויפתוחו בפיכם ובלשונם מסכין וחכם מפלך זקן ובסיל. ועל זה יכזבו לו. ויפתוחו ויכזבו לו לא כתוב, אלא ויפתוחו בפיכם. בפיכם עומד הדבר הזה, שהרי התרפה. אמר רבי אבא, הכל הוא יפה, אבל בדין העולם ברוב (בראשית יא) וירד יה' לראות. ארדה נא ואראה. שלא נתנה האמנה לכך למדינה, שנשינו, עולה ומסתין. וכי

בידיה בלהודוי, דהא לא בעא לאובדא עלמא, על מימר דההוא מקטרגא, דתיאובייה איהו תדריך לשיצאה. מנגלו דכתייב, (איוב כ"ח) קיז שם להשך ולבל תכלית הוא חוקר. לשיצאה כלא, הוא חוקר. ודא איהו קיז כל בשר בא לפני, ונדי בגין לשיצאה.

וთא חזי, ויהי היום ניבואי בני האלים להתייצב על יי'. במה דאטמר. ויהוא יומא, קיימיון טריין סטריין, לכבלא בני עלמא. כל אינון דאטאין קמי קדשא בריך הוא בתיזבתא ובעוגדיין טביין, אינון זכין למחיי בתיבין לנבהיה דההוא סטרא דאיהו חיים, ואפיק תוצאות חיים. ומאן דאיהו מסטריה, אכתיב להים. וכל אינון דאטאין בעוגדיין בישין, אינון בתיבין לההוא סטרא אחרא דאיהו מותא, ואקורי צוות, וביה שרייא מותא.

לשון הקורש

ואתו يوم עופדים שני צדדים בגנד בני העולם. כל אותם שבאים לפניהם הקרויש ברוך הוא בתשובה ובמעשים טובים, הם זוכים להיות בתובים אצל אותו צד שהוא חיים, ומוציא תוצאות חיים. וכי טהור מצדונם, נקבע להים. וכל אותם שבאים במעשים רעים לאותו צד, הם נכתבים לאותו צד אחר שהוא מות, ונקרא מות, ובו שורה המות.

אלא בידו לבחו, שעורי לא רצה לאבד את העולם על מאמר אותו מקטרג שתשוקתו תמיד להשميد. מנין לנו? שבתוב (איוב כט) קיז שם להשך ולבל תכלית הוא חוקר. להשמד הפל הוא חוקר. והוא קיז כל בשר בא לפני, ונדי בדי להשמד.

יבא ראה, ויהי היום ניבאו בני האלים להתייצב על ה, כמו שנאמר.